

СПРАВА ВЯЛІКАЙ ВАЖНАСЦІ

Ва ўстановах культуры нашай рэспублікі працуе вялікая выдатная анімацыя і анімістаў свайго прафесіі. Аднак, няма чаго граці ўтойваць, сям-там яшчэ можна сустрэць такога работніка, які, хоць і працуе ў сістэме культуры, аднак, сам далёкі ад культуры, не ведае яе багаццяў, не праўдзіва цікавіцца да яе, а значыцца і надольны быць яе носьбітам у масах. Жыве такі чалавек, як дні аджывае. Калі і набывае ён некалькі сякія-такія веды, дык, не папярэжваючы і не абнаўляючы іх, частым у сваім развіцці, закісвае, спатыкаюцца на кожным кроку свайго работні, адстае ад імклівага жыцця. Такі работнік ухіляецца ад розных форм вучобы, ён самастойна не павінае свае веды, нават у газету ці ў часопіс не хоча заглянуць. Прыходзіць, скажам, да яго людзі за пародай, цікавця: «Што новага ў беларускай культуры, у навуцы, у мастацтве і літаратуры?» — і ён нічога талкавага не ў стане ім сказаць і параіць. Ды і не толькі па гэтых пытаннях, а і па розных іншых. Вядома, з такім дзеяннем культуры людзі доўга не могуць цацкацца, яны пастараюцца замяніць яго новым, сапраўдным.

Без многіх сродкаў для павышэння ведаў і ідэйнага ўзроўню работнікаў культурнага фронту, для іх плённай работы сродкаў мас. Адна з такіх магутных сродкаў — скарыстанне багаццяў савецкага друку, удумліва работа з перыядычнымі выданнямі.

У Савецкім Саюзе выдаецца вялікая колькасць газет і часопісаў. Іх разавы тираж — дзесяткі мільянаў экзэмпляраў. Шырока наладжана выданне перыядыкі ў Беларусі. Разавы тираж газет і часопісаў, што выходзіць у нашай рэспубліцы, цалкам складае звыш двух мільянаў экзэмпляраў. Гэта магутная выхавальная сіла, якая мае працоўныя багацтвы ведаў, значыцца іх з важнейшымі пытаннямі палітыкі Камуністычнай партыі, з задачкамі гаспадарчага і культурнага будаўніцтва ў нашай краіне, з поспехамі ў галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навуцы і культуры, з падзеямі міжнароднага жыцця. Нашы газеты і часопісы імкнуцца як найлепей задавальняць патрабаванні свайго чытача, служыць таму, каб савецкі грамадзянін быў палітычна і культурна адукаваны, добра разумее ўсе тэмы духоўнага багацця, якія створаны і ствараюцца чалавечым. Восем чаму справа распаўсюджвання нашых перыядычных выданняў, давадзілі іх да кожнай сям'і, і да кожнага чытача — работа вялікай палітычнай важнасці, высакорнага абавязку кожнага, хто мае дачыненне да правядзення гэтай задачы ў жыцці.

Як вядома, з 1 кастрычніка па ўсёй нашай краіне распачнецца падпіска на газеты і часопісы на 1959 год. Сёння, у адрозненне ад мінулага года, падпіска будзе праводзіцца па новым правілу: для нізавых паптовых аддзяленняў і падпісочных пунктаў адмяняюцца планы на кожнаму перыядычнаму выданню і прадастаўляецца права шырокага выбару падпісчыка на тое ці іншае выданне. Гэта, безумоўна, паспрыяе найбольш поўнаму задавальненню жаданняў падпісчыка, даць яму магчымасць выпісаць тэа газеты і часопісы, якія ён лічыць найбольш патрэбнымі для сябе.

Новы парадок падпіскі не здымае, вядома, абавязкаў з усіх тых, хто закляканы і прызначаны займацца арганізацыйнай усеай гэтай справы. Наадварот, людзям, адказным за гэтую работу, трэба праявіць выключную ўвагу і клопаты, дзейна прапрацаваць сарод насельніцтва, каб не дапусціць самадэду ў падпісочнай кампаніі, каб улічыць усе жаданні і інтарэсы падпісчыкаў і ўзора заававоіць іх. Работнікам органаў «Саюздруку», грамадскім распаўсюджвальнікам, усім работнікам ідэалагічнага фронту давадзіцца праявіць шырокую арганізацыйную работу, пры дапамозе рэклам і гутарак абавіць падпісчыкаў аб усіх наяўных друкаваных выданнях, змястоўна растлумачыць характар і прызначэнне кожнага выдання. Задача заключаецца ў тым, каб дапамагчы таму ці іншаму падпісчыку выбарць з мноства газет і часопісаў найбольш патрэбнае і неабходнае яму.

Адказныя задачы стаюць у гэтай справе перад работнікамі культуры. Што будзе чытаць у новым годзе кожны з іх асабіста, што будзе мець з перыядычных выданняў іх бібліятэка ці клуб, што яны зможуць будучы прапанаваць сваім наведвальнікам, з якой літаратурай пойдучы ў новым годзе ў народ — усё гэта пытанні вялікай важнасці. Таму трэба своечасова і дбайна павлапаціцца аб тым, каб падпіска на газеты і часопісы як для ўстановаў культуры, так і для сябе асабіста была зроблена прадумана і дасканалая.

Аформіць падпіску для свайго ўстановы і для сябе асабіста — гэта яшчэ не ўсё для работніка культуры. Ён не мае права заставацца абыхавым да таго, як ідзе падпіска сарод насельніцтва таго калгаса ці прадпрыемства, дзе ён працуе. Яго пачыны абавязак — быць актыўным памочнікам у гэтай справе работнікаў органаў «Саюздруку», партыйных арганізацый. Чым больш людзей у яго населеным пункце будзе чытаць газет і часопісаў, тым больш яны будуць культурна і палітычна свядомымі, тым больш ён будзе мець поспехаў і ў правядзенні з імі ўсіх сваіх задум і мерапрыемстваў. Значыцца, работа па аказанню дапамогі ў правядзенні індывідуальнай падпіскі сарод насельніцтва — неабходная і кроўная для культветработніка.

У нашай рэспубліцы выходзіць шэраг літаратурна-мастацкіх выданняў: некаторыя з іх шырока разыходзіцца сарод насельніцтва, некаторыя ж маюць малы тираж. Усе яны надаліччя патрэбныя для народа. Чытаць давадзіцца з іх аб поспехах беларускай культуры і навуцы, літаратуры і мастацтва. Культветработнік, як і кожны работнік нашага ідэалагічнага фронту, мае магчымасць чэрпаць з іх багаты матэрыял для прапаганды сарод насельніцтва здыбткаў культуры беларускага народа. Нажаль, гэтая магчымасць яшчэ недастаткова скарыстоўваецца. Наблізіць гэтыя выданні да народа, пашыраць іх распаўсюджванне, яшчэ лепей выкарыстоўваць іх матэрыялы ў ідэалагічнай рабоце сарод мас — пачыны і наўлічны абавязак як работнікаў культуры і органаў «Саюздруку», так і работнікаў усёго ідэалагічнага фронту.

Трэба сказаць, што з мэтай паліпашэння распаўсюджвання і прапаганды гэтых літаратурна-мастацкіх выданняў многія павіны зрабіць і іх рэдакцыйны апараты. Рэдакцыі нашых часопісаў «Полымя», «Савецкай Отчизны», «Беларусі», «Малодшчы» і іншых ды і нашай газет яшчэ недастаткова моцна звязаны з шырокімі коламі сваіх падпісчыкаў. Нам трэба сістэматычна наладжваць сустрэчы з чытачамі, часта праводзіць канферэнцыі з імі, удзельнічаючы ў рабоце з аўтарамі. Трэба звяртаць больш увагу на тое, каб нашы літаратурна-мастацкія выданні зрабіліся больш зместнымі і цікавымі, лепш тэхнічна афармленымі. Дзейная дапамога рэдакцыям у распаўсюджванні і прапагандзе перыядычных літаратурна-мастацкіх выданняў рэспублікі патрабуецца з боку Міністэрства культуры і Саюза пісьмннікаў БССР.

Падпіска на газеты і часопісы на 1959 год праводзіцца ў значна большым маштабе, чым у мінулыя гады. Гэта з'яўляецца адным з найважнейшых момантаў у нашай культуры і мастацтве. Гэтая сіла павіна быць поўнасьцю ўзята на ўважэнне, бо яна служыць інтарэсам народа, інтарэсам нашага руху да камунізму.

За лепшае культурнае абслугоўванне вёскі

У гонар 40-годдзя Беларускай ССР Асіповіцкі райком культуры і райком прафсаюза работнікаў культуры абвясцілі конкурс на лепшую арганізацыю культурнага абслугоўвання сельскага насельніцтва. У ліку ўмоў конкурсу — стварэнне пры кожнай установе культуры харавога, драматычнага і танцавальнага гуртка, актыўны ўдзел у зборы экзэптанаў для раёйнага гісторыка-краязнаўчага музея, які будзе створаны да 40-годдзя БССР, арганізацыя юбілейнага выставак, добраўпарадкаванне культурна-асветных устаноў і тэрыторый вакол іх, арганізацыя кінасеансаў сельска-

падарчых і навукова-папулярных фільмаў для працоўнага вёскі і г. д.

Для культурна-асветных устаноў, якія выкажаюць умовы конкурсу, устаноўлены прэміі: набор струнных музычных інструментаў, комплекты настольных гульняў, радыёпрыёмнікі, комплекты грамафонных плацінак і інш.

Лепшыя работнікі культветустаноў і сельскай кінамаханікі будуць прыміраваны радыёпрыёмнікамі, гадзіннікамі, адразамі на касцюмы і адзначаны граматамі раёйнага аддзела культуры і райкома прафсаюза работнікаў культуры.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЮЦСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ СІАУЗА ПІСЬМНІКАЎ БССР

№ 78 (1300)

Субота, 27 верасня 1958 года

Цана 40 кап.

Тыдзень беларускай літаратуры ў Літве

Цёплыя сяброўскія сустрэчы

Тыдзень беларускай літаратуры быў у цэнтры ўвагі грамадскіх і Савецкай Літвы. Усе газеты адвоілі вялікае месца на сваіх старонках гэтай важнай падзеі культурнага жыцця рэспублікі. У панядзелак 22 верасня рэдакцыя каўнаскага народнага газеты «Каўно Піеса» выпусціла спецыяльны нумар на шаці старонках, дзе зместыны фатаадымкі і матэрыялы аб прыбыванні беларускіх пісьмннікаў у Каўнас.

Аб вялікай цікавасці працоўных да Тыдня беларускай літаратуры наглядна сведчыць тое, што ў кожным горадзе, у кожнай вёсцы на самых відных месцах былі вывешаны плакаты і транспаранты, прысвечаны дружбе двух братніх народаў. На дарозе ў Клайпеду першая група беларускіх і літоўскіх пісьмннікаў наведвала сельскую школу, у якой калісцік вучыўся вядомы літоўскі пісьмннік Пятрас Пятраўскас, а затым прыбыла ў раёны цэнтр Вільнюса, а затым аказа размешчаны лепшыя прыёмнікі калгаса «Неманас», імя Мічурна і «Калас і камунізм», які спарнічылі з калгасам «Перамога» Рудзенскага раёна.

У будынку мясцовай школы адбылася незвычайная сустрэча з беларускімі пісьмннікамі на чале з П. Броўкам і літоўскімі пісьмннікамі на чале з А. Венцлава. Гасцей горада вітаў ад імя калгаснікаў мясцовай сельсавета старшыня калгаса «Неманас», у мінулым журналіст, В. Аксмайтас.

У заключэнне вечара адбыўся вялікі канцэрт удзельнікаў мастацкай самадзейнасці школы.

Пасля азнамлення з гаспадаркамі калгасаў першая група беларускіх і літоўскіх пісьмннікаў адправілася ў Клайпеду. Туды ж накіравалася і другая група беларускіх і літоўскіх пісьмннікаў, якая выехала з Шаўляя.

Здачу засталіся літоўскія дарогі, калгасныя палі і багатыя плады самі. І вось Балтыка — мора, акое ўраўняўся Клайпед — траці па вялічын горад Літвы і адзін з буйнейшых парту ў Савецкім узаарожжы Балтыкі. Тут, як і ўсюды на літоўскай зямлі, гасцей цёпла сустракалі жыхары горада — рабочыя, служачыя, мучкі і рыбакі, курсанты мароходнага вучылішча, піянеры і школьнікі. Мясцова газета «Савецкая Клайпед» свой нумар пачала словамі на беларускай мове: «Шчырае прывітанне братам-беларусам!» Гэтыя ж словы былі накрэслены на чырвоных палотнішчах, якія вывешаны пры ўездзе ў горад і на вуліцах. Гарадская газета прысвечыла цэламу старонку беларускай літаратуры. Тут артыкул «Дружба, якую ніхто і ніколі не парушыць», вершы Кастуся Кірэнкі «Мая рэспубліка» і Рыгора Няхая «Аб маці», твор Піліпа Пестрака «Камень».

У гарадскім драматычным тэатры адбыўся літаратурны вечар, на якім першы сакратар гаркома партыі т. Кайраліс і старшыня гарвыканкома т. Багданас ад імя працоўных, партыйных, савецкіх і грамадскіх арганізацый Клайпеды гарача віталі гасцей. Патрусь Броўка сардэчна падзякаваў за прывітанні і шчырыя пажаданні, а затым прачытаў верш «На літоўскай зямлі». З чытаннем сваіх вершаў і вершаў літоўскіх паэтаў, перакладзеных на беларускую мову, выступілі Максім Танк, Аляксей Зарышкі, Сяргей Грахоўскі, Кастусь Кірэнка, Пятро Прыходька, Анатоль Валюцін. Вершы беларускіх паэтаў, перакладзеныя на літоўскую мову, чыталі Антанас Венцлава, Эдуардас Межаляйтис, Ваіцэ Рэймерс, Костас Кубіліскас і іншыя.

У заключэнне вечара самадзейная студыя гарвыканкома паказала трэці акт оперы Дж. Вердзі «Травіята».

Пона вечарам літоўскія і беларускія пісьмннікі прыехалі ў Палангу, якая раскінулася на беразе мора. Гэта цудоўны курортны горад. Ранішні гасці адправіліся на катэра па Куршскаму заліву ў Нідз, дзе сустрэліся з маракмі і літоўскімі рыбакамі. Нааўтра абедзе групы пісьмннікаў вярнуліся ў Вільнюс.

25 верасня адбыўся ўрадавы прыём у гонар беларускай дэлегацыі. На прыёме быў зачытаны Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета Літоўскай ССР аб узнагароджанні Ганаровымі граматамі пісьмннікаў Беларускай ССР за заслугі ў справе папулярнавання літоўскай савецкай літаратуры ў Беларусі і актыўны ўдзел у Тыднях літоўскай і беларускай літаратуры ў 1958 г. Ганаровымі граматамі ўзнагароджана вялікая група беларускіх пісьмннікаў.

За сем дён прыбывання ў сусветнай братняй рэспубліцы беларускія пісьмннікі наведалі Вільнюс, Каўнас, Шаўляй, Тракай, Вільню, Клайпеду і Палангу. Яны расказалі літоўскім чытачам аб дасягненнях беларускай савецкай літаратуры, азнамілі са сваімі творами. Літоўскія пісьмннікі А. Венцлава, Э. Межаляйтис, М. Слуцкіс, У. Маурунас, В. Рэймерс, Э. Матузэвічус, Ю. Марцінкевічус і іншыя чыталі пераклады беларускіх аўтараў. Усюды, дзе праходзілі вечары, арганізаваліся літаратурныя выстаўкі, прадаваліся беларускія і літоўскія кнігі.

Тыдзень беларускай літаратуры ў Літве, які закончыўся 25 верасня, выліўся ў яркую дэманстрацыю дружбы братніх літоўскага і беларускага народаў, якая натхніла нашых пісьмннікаў на новыя творчыя поспехі.

На здымку: група удзельнікаў Тыдня беларускай літаратуры побывала на гары Гедыміна ў Вільнюсе. У Літоўскай ССР Фота Ул. Крука.

Перад чарговым сеансам

Вільнюскі кінатэатр «Спартак» штодзённа наведвае не адна тысячы жыхароў горада. Перад пачаткам сеансаў у фойе ці чыталі праводзіцца цікавая масава работа. Дырэкцыя «Спартак» прыкладае да гэтай шмат намаганняў. Да паслуг глядачоў тут многа мастацкай літаратуры, свежыя газеты і часопісы, настольныя гульні. У мясцовай друкарні выдаюцца па-мастацку аформлены лістоўкі да кожнага новага фільма. Час-ад-часу перад глядачамі з тэатры спаводзіцца звычайнае выступленне звычайнагаў ролей у новых фільмах. Цікава, напрыклад, прайшла сустрэча з артыстам Ф. Шмакым, які адымаўся ў фільме «Неумірочная песня» («Інтэрнацыяналь»).

Шырокажэанры кінатэатр «Кастрычнік» працуе ў Вільнюсе параўнальна нядаўна, але і тут праводзіцца разнастайная масава мерапрыемства, сёнь бібліятэка з чытальняй, эстрады аркестр. Музыканты рэгулярна рэгулярна выконваюць іх на завуч глядачоў. У кінатэатры наладжаны кніжныя гандаль.

Прыклад узорнай работы паказвае перад'ездная трыбуна

Кніжныя кірмашы

Гомельскі аблкінагандаль наладзіў у гарадскім парку культуры і адпочынку імя Дунацкага вялікія кніжныя кірмашы. У суботні і нядаўня дні магазіны Гомеля выстаўляюць тут стэнды з мастацкай і дзіцячай літаратурай. У дні кніжных кірмашоў вялікім попытам карысталіся кнігі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Пятруся Броўкі, Івана Шамякіна. Многія гамельчане набылі ў гэтыя дні трохтом-

нік Платона Галавача, творы Аржаля Кудашова, Янкі Брыля, Івана Мележа, Уладзіміра Карпава, Алеся Якімовіча і іншых беларускіх пісьмннікаў. Прадлазена шмат кніг, прысвечаных 40-годдзю ВЛКСМ і 40-й гадавіне БССР.

За чатыры дні на кніжных кірмашах і ў магазінах Гомеля прадлазена кніг на суму звыш 60 тысяч рублёў.

З. ФЕДАРАЎ.

Так, літаратуру трэба прапагандаваць

Як аўтар, так і чытач, — але бясспрэчнае застанецца факт, што і маладая беларуская проза прасякнута цікавасцю і любоўю да нашага сучасніка. Таму асабіла крэйна, калі такіх творы часам вельмі марудна даходзіць да чытача. У дні кніжных кірмашоў вялікім попытам карысталіся кнігі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Пятруся Броўкі, Івана Шамякіна. Многія гамельчане набылі ў гэтыя дні трохтом-

нік Платона Галавача, творы Аржаля Кудашова, Янкі Брыля, Івана Мележа, Уладзіміра Карпава, Алеся Якімовіча і іншых беларускіх пісьмннікаў. Прадлазена шмат кніг, прысвечаных 40-годдзю ВЛКСМ і 40-й гадавіне БССР.

За чатыры дні на кніжных кірмашах і ў магазінах Гомеля прадлазена кніг на суму звыш 60 тысяч рублёў.

З. ФЕДАРАЎ.

Плакаты мастака П. Калініна, прысвечаны 40-годдзю БССР.

У К А З ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОўНАГА САВЕТА ЛІТОВСКАЙ САВЕЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭСПУБЛІКІ

Аб узнагароджанні Ганаровымі граматамі пісьмннікаў, паэтаў і другіх літаратурных работнікаў Беларускай ССР

За заслугі ў справе папулярнавання літоўскай і беларускай літаратуры ў 1958 годзе ўзнагароджваюцца Ганаровымі граматамі Прэзідыума Вярхоўнага Савета Літоўскай ССР:

1. Аўрамчыч Мікалай Якаўлевіч — паэт.
2. Броўка Пятро Усцінавіч — паэт, старшыня праўлення Саюза пісьмннікаў Беларускай ССР.
3. Хведаровіч-Чарнушэвіч Мікалай Федаравіч (Мікола Хведаровіч) — паэт.
4. Глеба Пятро Фёдаравіч — паэт.
5. Грахоўскі Сяргей Іванавіч — паэт.
6. Гурскі Ілья Данілавіч — пісьмннік.
7. Хадкевіч Тарас Канстанцінавіч — пісьмннік.
8. Калачынскі Міхаіл Іванавіч — паэт, адказны сакратар праўлення Саюза пісьмннікаў Беларускай ССР.
9. Каратай Аляксандр Амвросьевіч (Максім Лужанін) — паэт.
10. Назена Іван Дарфасевіч — галоўны рэдактар Дзяржаўнага выдавецтва Беларускай ССР.
11. Нірэнма Канстанцін Ціханавіч — паэт.
12. Корбан Уладзімір Іванавіч — паэт.
13. Касцёвіч Міхаіл Іосіфавіч (Міхась Васілёк) — паэт.
14. Луцэвіч Уладзіслава Францаўна — дырэктар літаратурнага музея Янкі Купалы.
15. Мамаль Пётр Міхайлавіч — паэт.
16. Няхай Рыгор Осіпавіч — паэт.
17. Панчанка Пімен Амяльянавіч — паэт.
18. Пестрак Піліп Саманавіч — пісьмннік.
19. Прыходька Пётр Федаравіч — паэт.
20. Скурно Яўген Іванавіч (Максім Танк) — паэт.
21. Шамякін Іван Пятровіч — пісьмннік, намеснік старшыні праўлення Саюза пісьмннікаў Беларускай ССР.
22. Тарас Ніна Міхайлаўна — паэтка.
23. Тачоў Мікалай Гаўрылавіч — галоўны рэдактар газеты «Літаратура і мастацтва».
24. Вялюцін Анатоль Сцяпанавіч — паэт.
25. Зарышкі Аляксей Аляксандравіч — паэт.
26. Званка Пётр Барысавіч (Алесь Званка) — паэт.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета Літоўскай ССР Ю. ПАЛЕЦКІС, Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета Літоўскай ССР С. НАУЯЛІС.

Вільнюс, 25 верасня, 1958 г.

Перад'ездная трыбуна

...Пісьмннік напісаў кнігу. Яна, нібы тое любіць дзіцяце, бласкоча дарэгла яму. І пакуль рукапіс ляжыць на пісьмовым стаdle, ён з'яўляецца адзіным гаспадаром свайго твора. Але вось кніга выйшла ў друку і права на яе артыстам чытач — строгі і добразмыслы, чылы і патрабавальны. Пісьмннік пісаў кнігу аб ім, для яго, ён з нецярпеннем і хваляваннем чакае, што скажа чытач. І як жа горка, як балюча пісьмнніку, калі яго кніга не дайшла да людзей! Чаму не дайшла?

Вось аб гэтым перш за ўсё і хочацца пагаварыць, прадоўжыць размову, пачаць у «Перад'ездная трыбуна» артыкулам В. Тарубарова «Літаратуру трэба прапагандаваць».

Адной з характэрных рыс беларускай літаратуры з'яўляецца тое, што амаль усе буйныя творы прозы, паэзіі і драматыругі прысвечаны нашым сучаснікам. Аб неўміручым подзьвігу савецкага чалавека ў галі Вялікай Айчыннай вайны расказвае чатырохтомнае знапен старэйшага беларускага празаіка Міхаса Лынькова «Векапомыя дні». Працоўным будням простых савецкіх людзей прысвечаны свае лепшыя творы Патрусь Броўка, Іван Шамякін, Уладзімір Карпаў, Тарас Хадкевіч. Іх прыкладу следуюць і многія маладыя пісьмннікі. Возьмем, напрыклад, апошні Івана Навуменкі, Алеся Асіпенкі, Аляксея Барыка, Міколы Гроднева, Івана Пятнішкіна, Уладзіміра Шыткі — празаікаў, якія прышлі ў літаратуру ў апошнія гады. Можна і трэба гаварыць аб мастацкіх вартасцях кожнага з гэтых твораў, — такія размовы прыносяць вялікую карысць

літэратуры, так і чытачу, — але бясспрэчнае застанецца факт, што і маладая беларуская проза прасякнута цікавасцю і любоўю да нашага сучасніка. Таму асабіла крэйна, калі такіх творы часам вельмі марудна даходзіць да чытача. У дні кніжных кірмашоў вялікім попытам карысталіся кнігі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Пятруся Броўкі, Івана Шамякіна. Многія гамельчане набылі ў гэтыя дні трохтом-

...Мы толькі што вярнуліся з Анатолем Астрыкам з паездкі па Гродзеншчыну. Былі ў самых аддаленых раёнах вобласці, сустракаліся з чытачамі, выступалі на літаратурных вечарах. У свой час мы доўга жылі і працавалі на Гродзеншчыне. Прыехаўшы ў знаёмы, блізкі нашаму сэрцу мястэчку, пазнавалі і не пазнавалі іх, радаліся тым пераўтварэнням, якія за кароткі час адбыліся там. У той дзень, калі мы прыхалі ў Жалудок, хлабобры раён савецкай працоўнай перамогу — яны першыя ў вобласці разліліся з дыржаўнай на хлабепастаўках. І, як звычайна бывае ў такіх выпадках, раён ужо «атакавалі» журналісты, фотарыпары, каб на старонках друку ўславіць справы чалавека-працаўніка. Я глядзеў на сваіх сябраў па яру і ўспамінаў часы, калі сюды, у Жалудок, раён, фельетаністы і майстры крытычнага жанра нааджалі куды часцей, чым «нарматыста».

Таму яна і была больш знаёмай становіцца матэрыял у гэтым раёне.

Радунь. Змой у зааво, ці, раніш яснай — ні працы, ні прахадць было сюды. Вось цяпер у гэтай вёсцы напалілі мы выключныя кнігалюбы, стражных прапагандаў літаратуры, аб якіх успамінаецца з радасцю і прыемнасцю. У Радуні ўпершыню ўбачыў яскравыя кніжны магазін «Бел пралаўка». Зайшлі мы туды і

разам з намі выступілі на літаратурным вечары масовыя паэты — настаўнік Аляксей Калаша, выпускнікі сярэдніх школ Ірына Паўлючы і Мікола Мамлюк. Нам прыемна было слухаць іх вершы, хай сабе і не заўсёды дасканалыя, але поўныя шчырасці і цёплым.

І яшчэ аб адным, выключным кнігалюбе, сапраўдным прапагандаўце літаратуры хочацца нам расказаць. Гэта — таваразнавец па кнізе Радунскага райспажыўсаюза Стась Русалевіч. Я знарок падкрэсліваю яго пасадку, бо распаўсюджваннем кніг на вёсцы займаюцца спажывецкая кааперацыя, ад таго, як працуе таваразнавец райспажыўсаюза, залежыць лёс кнігі — будзе яна ляжаць у «мышыным кутку» склада ці дойдзе да чытача. Аб Стасю Русалевічу мы многа чулі яшчэ ў Гродна. Зойдзе ён у краму, бачыць — гартэ пакунік кнігу. Падыйдзе, зірне на вокладку: «Добрая кніга, бярэце, не пацкадуце». Пакунік плячыма паіскае — ведаем, маўляў, нам трэба «тавар» збыць. «Дрэн, — кажа, — кніга». «Як гэта дрэн?» — абурэцца Русалевіч, і, узяўшы з рук збянтэжанага пакунік кнігу, таропка гартэ старонкі. «А вось гэта што — дрэн?» — і пачынае ўголас чытаць раздзел рамана. Твар пацярпела, вочы блішчэць — ну, нібы яму асабіста нанесена найвялікшая абраза. Пакунік прызнаецца, а Стась не чытаў яе, і плаціць грошы. А Стась шчыра адказаў, і не таму, што праду кнігу, а таму, што знайшоў для яе сябра — ён жа не камерсант, а прапагандаўца.

Вось гэтая чалавек мы ўбачылі ў Ра-

(Заканчыць на 3-й старце).

Так, літаратуру трэба прапагандаваць

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

дуні. Ён і такім шчырным запалам закідаў нас п'янінскімі і гаварыў аб кнігах, што, каб нават не назваў свайго прозвішча, дык мы ўжо згадаліся б, што перад намі — Стас Русалевіч. Мы былі ў раёне два дні і пераналілі, што нездарма ідзе добрая слава аб гэтым сціплым гадзілівым работніку. Дзякуючы яго энтузіязму, не залежваючы ад паліцыі радунскіх маганіаў, а знаходзячы дарогу да чытача. Я перакананы, каб у кожным раёне былі свае Грышанавы, свае Шчырачкі, свае Русалевічы, то нам не трэба было б так часта, а такім болей і трывожна гаварыць аб недахопах у прапагандае літаратуры.

Я быў у Маскве, вучыўся там, калі выйшла мая першая кніга — роман «Над Нёманам». Дачуўшыся аб гэтым, я на радасці напісаў у Мінскі кнігагандаль, каб выслалі мне «наложаным плацікам» 10 асемплараў кнігі. Праходзіць тыдзень, другі, і кнігі ўсё няма і няма. Нарэшце, нешта праз месяц прыйшоў доўгачаканы кніжок з пошты. Памянуўся я на Цэнтральны паштат, запісаў грошы і атрымаў паштук. Вельмі такая прыгожая, шматлікая паштук пасылка са штампам Мінскага цэнтральнага кніжнага магазіна. Не спярне ў і тэропка адгарнуў паперу. Глядаючы ў 10 асемплараў рамана — «Над Цісай» Аўдэенкі. Некалькі дамак падступіў да гора — не было ўжо радасці, не было сцяга. Памятаю, падышоў я да аэнка, дзе толькі-што атрымаў паштук і прамармаваў: «Вазьміце — гэта не мне». Не бярэ дачуўчы. «Грошы, — кажа, — запісаў, паштук атрымаў — назаўтра не бярэ». Пачаў я іх тамаваць, што заваў кнігу «Над Нёманам», а мне прасалі «Над Цісай». «Ну і добра, — ажыялі дачуўчы. — Гэта ж пра шпіёншаў — можа спекулянтаў». Васіля траціцеся дачуўчы. А мне не да жартаў. «Траціцеся, — кажа, — да начальства, дазвольце — вазьміце». І пайшоў я блукаць «па начальству». Не дазваляюць — адраўце, кажуць, назаўтра таксама «наложаным плацікам». Узв'яў тую паштук і занёс у другое аддзяленне паштат. «Позна, — кажуць, — аўтар прыходзіць»...

Падляўся назаўтра на Цэнтральны паштат, выстаў чаргу і нарэшце адраўніў Цэнтральнаму кніжнаму магазіну яго ж паштук. Яшчэ і пісьмо паслаў загадчыку. Надаўкаваў за мідзежвую паслугу і яшчэ раз папрасіў усё ж даслаць мне мае ўласныя кнігі. Прайшоў месяц — ні адказу на мае пісьмо, ні кніг... Нарэшце — зноў доўгачаканы кніжок з паштат. Зноў займаю аэнка. Зноў займаю дачуўчы. Смешна: «Атрымаць, — кажа, — тую ж паштук»...

А каб на гэтым закончыць не зусім прымяняў успаміны, доўжача скажаць тым кнігагандальным работнікам, якія гэтак віртуозна жангліруюць словамі — сё ідзе беларуская кніжка: любіце самі беларускую кнігу, вагайцеся дэ аўтару, беларускіх пісьменнікаў, і тады пойдзе кніжка Шчыры, паштук тую ж кнігу ў Радуні — Стасу Русалевічу, яна ў яго пойдзе!

Прапаганда літаратуры — пытанне вялікае, сур'ёзнае, ано патрабуе самай шчыльнай увагі. Мне, напрыклад, вельмі пада-

баецца, што ў «Перад'юдаўскай трыбунае» вытупаюць па гэтым пытанню бібліятэчныя работнікі, чытачы. Хацелася б толькі, каб такіх палымных, цікавых вытупленняў было як мага болей.

І апошняе, аб чым неабходна пагаварыць, гэта аб сустрэчах пісьменнікаў з чытачамі. У апошні час яны сталі больш частымі, больш арганізаванымі і цікавымі. Я ўпершыню паехаў на такія сустрэчы з чытачамі і павінен сказаць, што мяне ўсхвалявалі і ўрадавалі асноўна з імі — многа цікавага даваўся пачуць, многа цікавага даваўся ўбачыць.

Выезд пісьменнікаў да сваіх чытачоў — справа добрая, патрэбная. Я хацеў толькі зрабіць некалькі заўваг. Па-першае, адразу паслаць брыгаду пісьменнікаў адразу ў шэсць раёнаў? За два тыдні мы павіналі з Анатолем Астрынкам у Гродні і ў шасці аддаленых раёнах вобласці, і хоць усюды нас чакалі сустрэкамі, аднак самім нам было крышачку няёмка — сёння выступаеш у адным раёне, заўтра імячыся ў другі, каб, перагнаваючы, спаштаваць у трэці. Нібы тую астафету, перадаючы дабе з рух у рукі. Гэта, адзінца мне, нагадвае нейкае гастролерства. Паўтарая, я ўпершыню паехаў у такую паездку. Ёсць таварышы, якія па некалькі разоў выязджалі ад бюро прапаганды літаратуры на сустрэчы з чытачамі, і яны маюць больш падастаў меркаваць аб тым, што лепш, а што горш. Аднак мне сабеіста было б куды цікавей паехаць на тую ж два тыдні ў той жа Радунскі раён ці тое ж Гродні. І не толькі для таго, каб выступіць на літаратурным вечары, але каб пабываць на тонкасуконным камбінаце, на заводзе, у калгасе. Памятаю, сустрэў я ў Вораніне свайго старога знаёмка, былога сакратара Гродзенскага абкома камсамола, і перш сакратара райкома партыі Міхаіла Сіпача.

«Застаўся, — прасіць, — аўтар у нас настаўніцкай канферэнцыі, сустрамаеш з настаўнікамі». «Не можам, — кажу, — назаўтра назначана сустрэча з настаўнікамі ў Радуні — там таксама настаўніцкая канферэнцыя».

Трэба, каб у тых раёнах, куды прадаўца пісьменнікаў, былі ў продажы іх кнігі. Справа, нарэшце, не ў тым, каб прадаць кнігу. Пакінуўшы аўтарам на сваёй кнізе, ты не толькі пакідаеш паміць ад сабе, але і набываеш сябра.

І шчыра адна заўвага — трэба, каб бюро прапаганды ўключала ў брыгады і мясцовых пісьменнікаў. Яны нічым не горшыя за «сталінінскіх таварышаў». Памятаю, калі мы прыехалі ў Гродні, пісьменнік Аляксей Барнік, які жыў і працуе ў гэтым горадзе і творае якае добра ведаючы на Гродзеншчыне, пакрыўдзіўся: «Траяна брыгада, — кажа, — прыехала з Мінска, а нас чамуціць не паслаюць для сустрэчы з чытачамі нашай жа вобласці». Яго крыўда — законная. Вытупаючы на адкрытым партыйным сходзе з дакладам аб падрыхтоўцы да а'езду пісьменнікаў, Міхаіл Калачынік кнігу ў адрас бюро прапаганды слухныя папрасі, што для сустрэч з чытачамі, дыо паслаць абмежаванае кола пісьменнікаў. Трэба, каб гэты недахоп быў як мага хутчэй выпраўлены. Сустрэча з чытачамі карысная не толькі для чытачоў, але і для пісьменніка.

У гэтай жа газеце можна ўбачыць вершы А. Арастоўскага, У. Мажора, Ф. Гарашчын, А. Трухана, Байкі І. Жыльяна.

Сістэматычна друкуюць тут свае нарысы, фельетоны супрацоўнікі газет М. Тычыны, С. Дубіні і Ішыя.

Газета робіць карысную справу, змяшчаючы на сваіх старонках творы пачынаючых.

Уа. ДАДЗІМАТ.

Сталая сувязь

Працоўныя Крывіцкага раёна Маладзечанскай вобласці аказалі вялікі давер заслужанаму дзеюч мастацтва БССР кампазітару А. Багатыроў, выбраўшы яго дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. А. Багатыроў увесч ка падтрыманне сувязь са сваімі выбаршчыкамі, яздзе з імі перапіску, дапамагае ў вырашэнні неадкладных пытанняў.

Так, дзякуючы намаганням А. Багатыроў у раённым цэнтры Крывічы ідэяна адкрыта музычная школа, інструменты для якой падаравала Беларуска кансерваторыя. З'яўляючыся Беларуска кансерваторыя, А. Багатыроў дапамог умякцэлаваць школу педагогамі з ліку студэнтаў, якія навукаюцца на завочным аддзяленні.

У сувязі з 40-годдзем БССР Саюз кампазітараў БССР наладзіў у Крывіцкім Доме культуры сустрэчу грамадскаеі раёна са сваім дэпутатам.

Аб творчэй дзейнасці кампазітара расказаў музыкантаў І. Нісеневіч. А. Багатыроў звярнуўся да сваіх выбаршчыкаў з азіжкам сустрэчы 40-годдзе БССР і адкрыццё XXI чэравога а'езду КПСС новымі працоўнымі подзвігамі.

У заключэнне сустрэчы адбыўся вялікі канцэрт а твору А. Багатыроў. У ім прыймлі ўдзел заслужаны дзеяч мастацтва БССР М. Пугалецкі, выкладчк кансерваторыі В. Фамічын, студэнт-выпускнік кансерваторыі Л. Жытнік, М. Пушкар, І. Брэган, Партыю фартыяна выканаў аўтар.

Ю. МАТРАЕУ.

Камсамольцы распаўсюджваюць кнігі

У распаўсюджванні кніг сярэд сельскага насельніцтва актыўны ўдзел прымае Чуваскі райком камсамола. На яго заклік — узв'яць на сабе пачыны абавязак вясковых кнігашоў — адгукнуліся дзесяткі маладых энтузіястаў.

Менш чым за месяц шафёр саўгаса «XVIII парт'еза» камсамолец Кастусь Кірэйка прадаў кніг на 1800 рублёў. Механізатар Чуваскага РТС набыў у кнігашоў камсамолец Веры Каралавай мастацкай літаратуры больш чым на 900 рублёў. Амаль на 800 рублёў распаўсюдзіў кніг рабыч тарапрадпрыемства «Дойгі» мохкамсамолец Уладзімір Уласаў. Кнігашоўныя ўдзельнікі зваўся на кнігі і, як правіла, заахвочвалі іх праз два-тры дні.

Кожны месяц камсамольцы раёна прадаюць мастацкай літаратуры на 15—20 тысяч рублёў.

Наш. кар.

Госці ў калгаснікаў

Сельскагаспадарчую арцель «Зарэ» Івацкіскага раёна наведалі артысты Брэсцкага абласнога драматычнага тэатра імя Лявоніскага камсамола Беларусі. Яны паказалі калгаснікам спектакль «Брэсцкая крэпасць».

А. ШЫМАНЧЫК.

На старонках раённай газеты

На старонках скулькай раённай «За сцяг ідэяна» Радуні час-ад-часу змяшчаюцца творы пачынаючых літаратураў — работчы, калгаснікаў, інтэлігенцыі.

Як па тэматыцы, так і па жанру іх творы разнастайныя. Тут і байкі і лірычныя або сатырычныя вершы, і невялікія нарысы, і аповяды, і фельетоны.

Чытачы раённай газеты байкі М. Акуліч, лірычныя вершы настаўніка А. Амялякоўскага.

У гэтай жа газеце можна ўбачыць вершы А. Арастоўскага, У. Мажора, Ф. Гарашчын, А. Трухана, Байкі І. Жыльяна.

Сістэматычна друкуюць тут свае нарысы, фельетоны супрацоўнікі газет М. Тычыны, С. Дубіні і Ішыя.

Газета робіць карысную справу, змяшчаючы на сваіх старонках творы пачынаючых.

А. ЛЕШЧАНКА.

Надзённыя пытанні

Тэатр займае адно з пераважных месцаў у развіцці савецкай культуры — ён з'яўляецца асяродкам прапаганды камуністычных ідэй у народных масах. Яго ролю ў эстэтычным выхаванні людзей няважна перацаніць, бо мастацтва тэатра даступна кожнаму, а яго эмацыянальнае ўздзеянне — выключнае. Творчасць акцёра, якая адбываецца на ачах і гледача ў тэатры, ніколі не падменяець ні радзеі, ні кіно, ні тэлевізар, а іх механічным адлюстраваннем творчага працэсу, якой бы дасканалай тэхнічай яны ні валодалі.

Савецкае тэатральнае мастацтва займае пераважнае месца ў свеце па ідэяна насычанасці, філасофскай глыбінні і смеламу наватарскаму духу.

Наша мастацтва глыбока праўдзівае, бо яно мае ў сваёй аснове жыццёвую дакладнасць, рэалістычнае адлюстраванне сапраўднага. Металд сацыялістычнага рэалізму адкрывае перад ім шырокае поле наватарскай дзейнасці, свабодных пошукаў творчых прэмаў для найбольш поўнага і выражанага раскрыцця задумам.

У адноўленне ад буржуазнага тэатра савецкі тэатр стаў трыбунай высокага грамадскіх ідэй, хаця ў ім і займае пачынае месца кожная арка творчай індывідуальнасці. Характэрнае асаблівасцю нашага тэатра, яго вялікай творчай ідэяна з'яўляецца ансамбль, моцна калектыўны, з'яўляючы індывідуальнае вытупленне творчай м'яты. З гэтага пункту гледжання нам уяўляецца зусім правільнай пастаўка пытання аб рэжысёры і рэжысёрска ў тэатры, выязная ў артыкуле рэжысёра Барыса Эрмана, надрукаваным у газеце «Літаратура і мастацтва».

У інтарсак стварэння моцнага тэатральнага калектыву вельмі важны, каб усе яго работнікі былі аб'яднанымі высокім грамадзянскім духам, каб іх творчыя імяніны былі падпарадкаваны агульным інтарсам тэатра. Для поспеху агульнай справы служыць народу вельмі важна, каб калектыў тэатра стаў калектывам адзінадушным.

Гэта не значыць, вядома, што ў сваёй творчай манеры, у мастацкім почырку ўсе павіны ідэянавацца. Нааадарт, пры агульным светлагледзі яе і можа быць прадстаўлена поўна свабода творчых пошукаў, развіцця індывідуальнасці.

Нам думецца, што размовы аб тэатры і трэба пачынаць з рэжысёра, яго ваявога штаба, які накіроўвае творчы працэс тэатра ў адпаведным кірунку. Калі ў рэжысёрскім штабе не будзе творчай ідэянасі, то і ўвесь калектыў тэатра не зможа стаць адзіным, моцна з'яднаным баявым атрадам мастацтва. Вядома, кожны штаб не ўзалежана без яго начальніка, а тэатр без галоўнага рэжысёра аб мастацкага кіраўніка. Роль мастацкага кіраўніка, нам уяўляецца, павіна быць вельмі высокага прызначэння. На яго абавязку ляжыць не толькі заахвочванне лепшых мастацкіх традыцый тэатра, але і далейшае развіццё тэатра, а гэта значыць — строгае падпарадкаванне творчых намаганняў усёй кампаніі інтарсам павінаў інтарсам тэатра, яго калектыву.

А акцёры савецкага тэатра карыстаюцца ўсім тым правамі, якія прадугаданы Канстытуцыяй і законам аб ачове працы. За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам партыі і ўрада, якія яны абкружаны. Толькі за апошні час у жыцці дзеюч тэатра адбыліся такія важныя з'явы, як агульная тэарыфікацыя, якая значна павяліла зарплату і ўпарадкавала пытанне з катэгорыямі. Ліквідацыя сістэмы паясоў паставіла ўсёх работнікаў тэатра ў аднолькава спрыяльныя ўмовы. Нарэшце, спецыяльны закон аб пенсіях для некаторых катэгорыяў тэатральных работнікаў, якім узрост пераходзіць да пераважна на спецыяльнасці (акцёры на ролі алоўчыкаў і дзяўчак — тэарыфікацыя, салісты-акалісты, дэжурны і дрэктары і інш.). За ўсім тым правамі і абавязкамі ачове працы, ані і даравальнае часта кожнага акцёра антырэжысёр мо выгнаць з тэатра ў любы момант на свайму капыру. Бясспрэчна, творчому росту дзеюч тэатра спрыяюць і тым клопатам парт

Каб прыгожа і ўтульна было

Зайздзіе ў Цэнтрыналі кніжны магазін на праспекце імя Сталіна ў Мінску. Амаля на самым вядомым месцы вы ўбачыце вітрыну, на якой квітнеюць найпрыгожэйшыя ружы, мака, рамонкі, бэ... Здаецца, што на іх п'яльцях яшчэ блішчаць алошні кроплі ранішняй расы. А хто не любіць кветкі! Кожны спыніцца і паглядзіць на лісьцістую вітрыну. А крыху далей вочы прыцягнуць шматлікія разрадушкі з карцін мастакоў. Больш за ўсё каля гэтага аддзела напакляжы жывяць, дзвучат, школьнікі. Яны разглядаюць разрадушкі, ахотна набываюць. Дома яны старанна падбіраюць адпаведна колеру і адцення ніткі, каб пасля вышыць на палатне той узор, які найбольш спадабаўся.

Штогод у Мінску і ў раённых цэнтрах разрадушкі наладжваюцца выстаўкі работ народных умельцаў. Сёлет, напрыклад, 40-гадова БССР, гэтыя выстаўкі будуць асабліва багатымі і разнастайнымі. Звычайна, срод шматлікіх экспанатаў выставак не апошніе месца займаюць работы нашых майстроў-вышывальчыц. Сярод гэтых работ выдаткаваўся сураткі, газетнічкі, ларожкі, парт'еры і іншыя рэчы, вышытыя ўмелымі рукамі нашых жанчын. Кожная такая рэч упрыгожана быт чалавека. Некалькі асаблівых ўтульна і светла становіцца ў кватэры, дзе з любоўю вышыты многія рэчы.

Часам надзвычайны выствак народнай творчасці пабудуваў спыніцца і ўважліва разглядаюць разрадушкі з карцін вядомых мастакоў. Спачатку нават здаецца, што перад вамі артыст, а не копія, зробленая пры дапамозе іголки і нітка.

Прада, некаторыя і на сённяшні дзень перацягваюць супраць таго, каб вышывальчыцы браўся за выкананне гэтых складаных работ. У палобных выпадках звычайна спынаюцца на тое, што разрадушкі звычайна вельмі дэкаратыўныя, што яны, маляў, нявечна, поўнае яго. Вядома, у гэтых вышывальных ёсць пэўная прада. Але як бы неўдзяліліся былі вышытыя разрадушкі, яны забываюць будзе на многа лепшэй, чым тым «слэпым» дыванам і дэкарацыям і чарунічым замкам, якіх намала пастаўляюць на нашы базары нумельныя рамеснікі.

Вядома ж і другое, што не кожная вышывальчыца возьмецца рабіць разрадушкі. Толькі чалавек тонкага густу можа смела брацца за выкананне палобных работ. Так яго і бывае ў жанчы. А шлях да авалодання майстраствам вышыці — ад прасцейшых палубачак да сураткаў да больш складаных рэчаў.

У народзе даўно існуе традыцыя — вышыць крывжам — прэстам і падвойным. І вось маючы, якія выпускае друкарня імя Сталіна, разлічаны выключна на вышытку крывжам. За апошнія два гады друкарня выпусціла каля дзвудсот тысяч разнастайных узораў. Яны карыстаюцца ў нашых жанчын нязменным поспехам. І не толькі ў Беларусі, а даякі за не межамі.

Патрэба ў гэтых малюнках, асабліва цяпер, з кожным днём будзе павялічвацца. У сувязі з перабудовай навучання ў нашых школах дзяўчкі будуць навучацца і

кросу, і шмашу, і вышыўку, і дамаваловству і г. д. і ўзоры, якія выпускае друкарня імя Сталіна, дапамогуць многім школьнікам навучыцца добра вышываць. Аб тым, якім поспехам карыстаюцца гэтыя малюнкi, сведчаць шматлікія пісьмы, якія паступаюць у адрас друкарні.

Старшая пярэватка Марыя Калладзенька з Краснагорскага раёна Бранскай вобласці піша: «У нашай школе ёсць гурток рукадзелля, але малюнкаў няма ніякіх, каб што-небудзь добрае вышываць. Я ад імя пярэват нашай школы прашу высласць нам найбольш цікавыя ўзоры...»

А вось другое пісьмо: «Я кірую гуртком мастацкай вышыўкі ў сярэдняй школе № 2 у Васількоўскім Дняпрайтэроўскай вобласці, — піша Грына Касая. — Вываля нашы ўзоры для вышывання крывжам, яны мне вельмі спадабаўся. Але іх у нас няма. Прашу праслаць наступныя ўзоры: «Раніца ў сасновым лесе» на Шышкуні, «Вазу з фруктамі і кошык з фруктамі». Чаху прапанаваны іх удзельнікам майго гуртка».

Вышыўкай заахляюцца не толькі дзевы, а і дорослыя. Работніца Кунцаўскага механічнага заводу Маскоўскай вобласці Т. Самбэнава, Шаўчэнка, Фіражытава ў сваім пісьме расказвае аб тым, што члены іх гуртка «вышывалі некалькі малюнкаў, надрукаваных у друкарні імя Сталіна. Яны нам вельмі спадабаўся. Па нашых узорах лёгка вышываць, падобныя патрэбны адшчы і вышытыя рэчы атрымаюцца вельмі прыгожымі. Яны просяць высласць ім яшчэ новыя ўзоры.

У большасці пісьм, якія паступаюць у друкарню, выкладзены просьбы даслаць ўзоры-разрадушкі з многіх вядомых карцін.

У некаторых пісьмах выказваюцца просьбы і прапановы. Работніца Пскоўскай абласной пракураторы Тамара Тарасова пытае: «Ці не друкуюць вы малюнкi для вышыўкі крывжам на тэм і жыцця палубічкіх і рывалоў? Калі не, дык раю вам надрукаваць серыю такіх узораў. Яны знайшлі б вялікі поспех сярод вышывальчыц. Можна было б вышыць у палубічкіх мужу, брату або сыну карціну ці дыван на тэм, якая часта хвалюе аматараў-спартсменаў — палубічкіх і рывалоў.»

А з горада Арджанікідзэ атрымана пісьмо ад Ніны Будзілі, якая піша: «Даю мару вышыць партрэт У. І. Леніна, але знайсці малюнка нідзе не магу. Калі ў вас ёсць, прашліце мне яго...»

І нбы выказваючы думку ўсіх жанчын, у Кіева паступіла пісьмо ад удзельніцы гуртка мастацкай вышыўкі, які піша: «Гэтыя калектывы друкарні за ўвагі да нас, жанчын, якія імянуцца сваімі рукамі ўпрыгожваюць сваю кватэру і апраць так, каб ўтульна было ў ёй адпачываць усёй сям'я».

Е. ЛІПЕНЬ.

На здымку: М. Наско і Н. Прощка абмаркоўваюць новы рэпертуар.

Рытм маладосці

Светла і хораша ў залах і вучэбных класах Палаца культуры прафсаюзаў. Бурны рытм маладосці азвучае ўсюды. Нават там, дзе прыжыліся да добрых дзсяткаў гадоў больш нашай рэспублікі, вясела ўсміхаюцца і таксама энэргічны, як і юныя сабры, рытушоўца да слэдняга юбілею Савецкай Беларусі. Новы рэпертуар атрымаў удзельнікі драматычнага калектыву маладых форм. Пацяма працаваў драматычны студыя. Ва ўсіх калектывах з'явіліся навічкі.

Палац поўніцца гукамі. Наладжваюць інструменты самазвоннага музыканта і сімфанічнага аркестра, які існуе толькі некалькі тыднёў. Перадлічаныя гукі баяна разліліся вяселым паўнадухам на ўсіх паверхах. Да іх вясела далучылася тэмпераментная балалайка і шум галасоў.

— Ціха, таварышы, вы тут не адны займаецеся.

Спраўды, не толькі аркестр народных інструментаў рэспіруе сёння, таму музыканты спяваюць на сцену. Дзвядзятка-спявач і інструментам у руках не адстае ад маладых таварышаў па мастацтва — раптам іншы калектыв захопіў эстраду! У зале цёмна, глядачоў пакуль няма, але наперадзе багата канцэртаў. Да іх трэба рыхтавацца.

Узмахнуў дзяржорскай палачкай Н. Прощка — гукі аркестра прымусялі спыніцца, прыслухацца нават тых, хто вельмі спяшаўся на сцэрвах.

У гэтым калектыве зараз 45 чалавек. Нова-радакоўца БССР. На святочным канцэртах і конкурсах будучы выканавы фінал з сімфанічнага М. Чурніна, «Сказ пра Байкаля» Н. Будзіліна, танец з балету «Чырвоная кветка» Р. Гіера, дует Алесі і Уладзіслава з музычна-драматычнай сцены «У кульпальскаю ноч» М. Наска. Кіраўнік аркестра рытуе для сольных выступленняў на балалайцы разнастайны рэпертуар: п'есу на беларускіх тэм Г. Ціхамірава, п'есу Р. Пукста, канцэртныя вэрсіі Н. Будзіліна і інш.

«Калі ўваждох ў балетны клас, як і старэйшы, затрымліваюцца цікавіны. Яны забавляюць глядзець за аслоню: хочацца паглядзець, як рэспіруюць дзвучыты. Выкарыстаем перапынак, зойдем і мы ў студыю класічнага танца. Кіраўнік Галіна Чарнярава толькі што закончыла ўрок і цяпер гутарыць са студыйшамі. Сёння ўсё з захапленнем абмаркоўваюць святочны рэпертуар. Калектыву плануе паставіць два танцы з оперы Р. Пукста «Сімафіна» і вальс — у суправаджэнні сімфанічнага аркестра.

— У нас пакуль падрыхтоўчы перыяд, — гаворыць Чарнярава. — Рэпетыцыі пачнем

пасля абзору аматараў танца. Многа жадаючы, але невадама нічо, хто дэлее навушча класічнаму балету.

Гэта калектыв, вядома, маладзёжны. Але і тут людзі розных спецыяльнасцей. Усе яны аднолькава горна любяць мастацтва. Вала Дзвудзьяна — работніца друкарні імя Сталіна і Уладзімір Іосіфаў — студэнт, будучы інжынер-механік, танююць ужо другі год, памочнік друкара Грэта Кандрашэвіч і малады інжынер галіцкінавага заводу Міраслаў Гумянок толькі сёння ўпершыню пачалі знаёміцца з класічным танцам. Грэта раней танцавала ў калектыве друкарні імя Сталіна, а цяпер рашыла вучыцца больш складанаму мастацтва — балету. Міраслаў мае нарэзную падрыхтоўку для заняткаў у студыі — ён займаўся раней акрабатарыяй.

У блакітнай зале рэспіруе народны хор пад кіраўніцтвам Н. Хоўхлячова. Цяпер калектыв рытуе новую пэсню пра воеву Нары М. Наска. У рэпертуары хору беларускія народныя пэсні «Палічка» (апрацоўка Р. Пукста), «Любоў наш край, староўка гэта» (апрацоўка Н. Хоўхлячова), «Там дзе светлы Нёман» А. Шылоўскага (апрацоўка Р. Пукста). Святочна праграма пачынаецца пэсней Ф. Маслава «Прыляджай ў вёску Ленін».

Самазвонна харавая капела пад кіраўніцтвам І. Клібінскага выканае кантату Ю. Семіякі «Памыш Канстанціна Заслонава». Залёк дэманстравае заахляючыя мелодыі беларускай палкі, званікі волькі і дзвучыты прытунытыя. «Віноўнікі» шуму — тыпавальны калектыв, які рытуе сваю праграму. В. Ахрома — кіраўнік калектываў — зараз ставіць беларускую палку і сінку «На спаткіна» (музыка А. Русака), якую будучы выкажывае Вала Халачыцкая, Яна Сосіна і Вячаслаў Ліпскі.

Але, бадай, самай складанай работай калектыва мастацкай самазвонна Палаца з'яўляецца пастаўка музычна-драматычнага спектакля «Нарач». П'есу пра ўстаўленне вярчачых рыбоўкоў у 1935 г. напісаў дырэктар Палаца Аляксей Карнеў, а музыку — Мар'ян Наско. У паставіцы прымуць удзел амаль усе творчыя калектывы Палаца.

Павольныя, то заціхаючыя, то поўныя драматычных перажыванняў гукі п'яна... Сум і радасць, любю і наезд жыццём у музыцы. Новая, зусім незная мелодыя. І малады чысты голас п'яна...

Я не ведаў, што ты...
Хоць слядох у шыткі...
Па густых чаротах...
Між купальскіх траў...

У вачкальным класе ля п'яніна двое — высокі худыраўны юнак, кіраўнік вачкальнага калектыва — М. Наско. Побач з ім — работніца галіцкінавага заводу Валодзя Шаптурэнка. Ён спявае новы раманс Наска на словы Максіма Танка. Добры палубах да саракагодова! Але галубая работа маладога кампазітара — музыка да спектакля «Нарач». Дзве пэсні ўжо развучае народны хор, пішачка ўвершура. Мелодыі, створаныя Наском, выканае народны аркестр, і спяваюць салісты. Многа напісана і для дзвечы.

Работніца Мінскага ўнівермага Дзіяна Угодзікава рытуе да саракагодова пэсню Д. Лукаса «На спаткіна», арыю Антаніна з оперы Гіліні «Іван Сусанін» і інш.

Заціхаюць вачкальны галасы, ужо не чуны гукі баянаў, скрыпак, зборваюцца да хаты на адпачынак удзельнікі самазвоннага калектыва, каб заўтра зноў базрэць сустрэць працоўны дзень. І толькі з вачкальнага класа даносяцца гукі п'яна...

Я. ФЕДАРЫНЧЫК.

З замежнай пошты

Дзве пятыя чалавецтва — непісьменныя

Трэці нумар часопіса «Кур'ер ЮНЕСКА» ўвесь прысвечаны аднаму пытанню — праблеме непісьменнасці ў сярэдзіне XX стагоддзя. Гучна гэтыя словы крыху парадоксальна: як атаямай энэргіі, век штурхных спадарожнікаў Зямлі, і раптам — праблема непісьменнасці... Але ж усё гэта спраўды так. Побач з высокай культурай, тэхнічай і навукай нашага стагоддзя, ёсць шмат народаў і кінтэнтыты, дзе пераважае большасць насельніцтва не ўмее ні чытаць, ні пісаць.

У сучасны момант, — піша часопіс, — на зямным шары налічваецца каля 700 мільянаў непісьменных — 45 працэнтаў дорослага насельніцтва. Амаль у паловіне краін і тэрыторыі непісьменных 50 або больш працэнтаў дорослага насельніцтва. У адной трэці часты краін сёння колькасць непісьменных перавышае мільён у кожнай краіне. Гэтыя лічбы сведчаць аб вельмі важнай праблеме непісьменнасці ў сярэдзіне XX стагоддзя.

Найбольш непісьменных сярод дорослых у Азіі, Афрыцы і ў некаторых краінах Цэнтральнай і Паўднёвай Амерыкі. Гэта з'яўляецца сведчаннем вельмі дражэжніцкага гаспадарства імперыялістаў у краінах, якія народы якіх і сёння знаходзяцца ў мяржа капіталістычнай эксплуатацыі. У цэнтры Афрыцы, напрыклад, жыве не менш чым мільянаў непісьменных, што складае 80—85 працэнтаў да агульнага ліку дорослага насельніцтва. Каля ста мільянаў непісьменных у краінах Паўднёва-Усходняй і Паўднёва-Заходняй Азіі.

Вось якая змрочная карціна там, дзе пануюць амерыканскі долар і англійскі фунт стэрлінгаў, дзе мільёны працоўных жыюць у галечы, нястачы і горы. Дзе ж тут будзе даць пра навучанне дзвечы, калі ў іх няма і скарнікі хлеба...

Харта адзначыць шчы і тую акалічнасць, што непісьменнасць у названых вышэй краінах мае тэндэнцыю не змяншацца, а наадварот — павялічвацца. Гэта тлумачыцца ростам насельніцтва і адставленнем мерарыяў на забяспечэнню пачатковага навучання дзвечы і дорослых. Прыклад некалькі прыклады, узятых усё з таго ж «Кур'ера ЮНЕСКА». У Бразіліі ў 1950 г. непісьменнасць жыхароў ва ўзросце 15 год і вышэй дасягнула 15,3 мільяна, што складае 50,6 працэнта да агульнага колькасці насельніцтва, а ў 1940 г. тут было 13,3 мільяна непісьменных (56,1 працэнта). У Егіпце за 40 год з 1907 па 1947 г. г. непісьменных павялічылі з 6,2 мільяна да 9,1 мільяна чалавек, г. зн., што кожны восьм чалавек з дзвечы не ўмеў чы-

таць і пісаць. У Індыі з 1901 па 1951 г. г. лік непісьменных павялічыўся са 182 мільянаў да 182.

Часопіс зьяртае ўвагу на тое, што ва ўсіх краінах, дзе ёсць непісьменнасць, найбольш іх колькасць у сельскай мясцовасці. Напрыклад, у Бразіліі ў 1950 г. пры агульнай колькасці непісьменных у 51 працэнт, у сельскіх раёнах гэты працэнт павысіўся да 67, а ў горадзе ён склаае 22. У ЗША ў 1952 г. сярод фермераў было 5,7 працэнта непісьменных, а сярод гарадскога насельніцтва — каля двух працэнтаў.

Найбольш непісьменных сярод жанчын. Вялікі працэнт непісьменнасці ў многіх краінах тлумачыцца тым, што вельмі мала сродкаў выдаткуюць яны на справу народнай асветы — ад 1 да 5 працэнтаў нацяжываюцца даходы кожнай краіны. Але ж не капіталіст будучы класіфікацыя пра тое, што нейкія там чорныя негры Цэнтральнай Афрыкі непісьменныя. Палаю-каліназатраў гэта ні колькі не турбуе. Наадварот, лягчы эксплуатаваць тэмныя насельніцтва, калі яны буззе цёмным, забітым.

Як непадобна ўсё гэта на тое, што робіцца ў Савецкай краіне для народа, дзе ўжо даўно вырашана праблема ліквідацыі непісьменнасці, дзе ўзвешана ўсеагульнае абавязковае семігоднае навучанне. Партыя і ўрад штодзённа клопаюцца аб нашай школе, не пастыховай рабоне. Вось толькі дзямі ў газетак надрукаванымі прапановамі таварыша М. С. Хрушчова, азобраўшы Прэзідыумам ЦК КПСС, «Аб уадававанні сувязі школы з жыццём і аб дадзеным разліччым сістэмы народнай адукацыі ў краіне». Гэтыя клопаты мы агульваем на кожным кроку. У нас самы лепшы будынак у горадзе і на вёсцы — гэта школа, самая прыгожая кніжка — падручнік, самы лепшы аловак — школьнік. І грошы на народную асвету, медыцынскую дапамогу Савецкай Украі не шкадуе. Не 1—5 працэнтаў нашанянальнага даходу, як у краінах капітала, а вялікія сродкі са свайго бюджэту штогод выдаткуе наша дзяржава на гэтыя мэты.

«Мы не можам заставацца раўнадушнымі да цяжкага лёсу 700 мільянаў людзей, больш двух пятак насельніцтва зямнога шара, — якія пакутуюць у цемры», — піша ў заключэнні «Кур'ер ЮНЕСКА».

Да гэтай думкі аднадушна залучаюцца ўсе савецкія людзі.

Д. КАЛЯДА.

Вечар пытанняў і адказаў

Дзямі ў ДOME афіцэраў праведзен вечар пытанняў і адказаў на тэм «Шчасце траба бератчы, за шчасце траба змагацца».

У цэнтры увагі ўдзельнікаў былі пытанні: што такое шчасце? як змагацца за яго? Правадзіліся член Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў М. Кусэў і свайх адказах падкрэсліў, што вышэйшае шчасце для чалавека — у самазданым служэнні свайму народу.

Ці залежыць шчасце ад выбару прафесіі? — у такім пытаннем звярнулася група маладых афіцэраў. Змястоўны адказ даў палкоўнік запаса т. Качаткоў.

На многія іншыя пытанні адказала выкладчыца Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна, кандыдат юрыдычных навук А. Якаўлева.

Пра воінскае братэрства

Выйшаў у свет зборнік вершаў, апаваданяў і пэсень, створаных членамі літаратурнага аб'яднання пры выдацкім арганізацыі «Во славу Родины» і Мінскім арганізацыі «Дом афіцэраў імя В. І. Вараўшына». Аўтары гэтай невялікай кніжачкі — салдаты, сержанты і афіцеры Савецкай Арміі, воіны запаса. Іх творы ідуць ад жыцця. Армейскія празаікі і паэты пішуць пра геранію ў воінскіх будынах, пра слэдняе баяныя традыцыі нашай арміі. Любоў і адданасць Савецкай Радзіме, Камуністычнай партыі і роднаму народу — невячэрняя крыніца натхнення аўтараў і лейтматыў усёго зборніка.

Скажам адразу — многія ў творох пачынаючых аўтараў павідае жадаць асветы. Але ідэяльна накіраванасць, амет, які диктуецца патрабамі жыцця, уся эмацыянальная атмасфера зборніка сведчаць, што ён адгэрае сваю ролю ў выхаванні маладых воінаў, бо ў ім выразаю адлюстравалася жыццё нашай арміі, праўдывыя малюнкi і эпізоды, якія не могуць не хваляваць.

Сярод апаваданяў зборніка вылучаюцца найбольш дасканаласцю выканання «Младшій брат» М. Дулава, «Солдатское братство» П. Акулава, «Солдатская служба» В. Матрошына. У гэтых апаваданях, у параўнанні з іншымі, на дастатковым узроўні сродкі выяўлення мастацкай задумкі: добра распрацаваны сюжэт, акрэслены характары персанажаў, адчуваецца, што аўтары прадумалі кампазіцыю і прапавалі над мовай.

З цікавасцю сочым мы за становленнем характараў Сяргея Маркіна, брата героя «Младшій брат» М. Дулава. Ён настолькі авалодвае складанай прафесійнай радзіцай на бамбардзіроўшчыку. У гэтым яму дапамагаюць камандзіры. Калі Сяргею ў складанай абстаноўцы вучэбнага паёту з бомбадзіроўшчыкаў прыйшлося цяжка, ён мужна вытрымаў выпрабаванне. Аўтар раскрывае характар свайго героя, паказваючы, як ён пераадоўвае цяжкасці, часовую маладушнасць. Сяргей Маркін у барацьбе з самім сабой выходзіць пераможцам. Ён та-

Апаваданне А. Белашэва «Гнездо аистов» цікавае па задуме і матэрыялу, але расцягнута. Пра геранію ўчынак наводчыка кулямёта Шмафа Сімакова, які здолеў адцягнуць агонь праціўніка ад мірнага сяла на пустое поле, траба было расказаць больш дынамічна, сцісла.

З матэрыялу зборніка вядома, што армейскія празаікі дасягнулі п'еўных поспехаў у паставіцы надзвычайна тэм сучаснасці, у ідэйным іх вырашэнні. Галубую ўвагу ў неабходна зварнуць цяпер на авалоданне сродкамі выяўлення задумкі — мовай, кампазіцыяй, патрэбна пазыгаць сусучасці, расцягнутасці.

Больш багата ў зборніку імен паэтаў. Цікавымі паэтычнымі знаходкамі вынаходзіцца вершы А. Лазывога «Про старшину», В. Машына «Через реку», «У военкомата», Ю. Зміева «Звездочки на стволе», О. Гадзькасімава «Сила дружбы», В. Костылева «Камемень», М. Плотнікова «Возвращение» і іншых.

Іны прышчы пра мёр на зямлі, пра справы абароны гэтага міру, ствараючы прыраўненне вобраз лірычнага героя — салдата Радзімы, чалавека, багатага духоўна, шчыра, мужага, задушынага. славыць дасягненні савецкага народа пад мудрым кіраўніцтвам Камуністычнай партыі.

Горда заліле сённяшні малады салдат — лірычны герой верша В. Машына «У военкомата»:

И пускаяй на моей гимнастерке
Нет медальки и орденю,
Но зато изучил я такое
И такую дорогу прошёл,
Что сейчас бы
Всю азбуку боя
Молодому преподать хорошо.

Гэтая паэзія багатая тэматычна і па выяўленчых сродках — ад вершаў пра спадарожнік К. Лыскова, пра вернасць прысязе А. Сімарына да ўскхалванай пэсні Ю. Лянова (музыка А. Ізотава) і байкі М. Стручына «Клен и дуб». У многіх паэтаў свой адметны пэтыр.

Але, адзначаючы здабыткі армейскіх паэтаў, не гэта не скажаць і пра неадохны іх творчасці.

Перш-на-перш адзначым вершы, не новыя ні па тэм, ні па спосабах іх падачы (кампазіцыя, вобразны сродкі): «В полку героя» А. Лазывога, «Наш расцвет» К. Добрага, «Солдат на посту» В. Машына, «Шли медальки» В. Костылева і да т. п. Такія зожотныя вырашэнні тэм, якія прыяцуюць у названых вершах, бы-

ло многа як у рускай, так і ў беларускай паэзіі. Яны ўспрымаюцца, як нешта даўно чутае, а таму не даспагаюць сваёй меты, мала хваляюць. Важнасць закрэпуць у іх тэм вымагае ад паэтаў больш сур'ёзнага стаўлення да іх увабавлення.

Дзе часам адчуць сабе і недох у аўтараў некаторых вершаў паэтычнай культуры, што канкрэтна праяўляецца ў адсутнасці абзору паэтычных сродкаў, ва ўжыванні празаізмаў, у расцягнутасці паэсёных вершаў.

Спашлемся, для прыкладу, на верш А. Сімарына «Верность присяге», прысвечаны хвалючай тэм абароны Брэсцкай крэпасці і наслідвання геранічных традыцый маладымі воінамі. Па-першае, верш расцягнуты. Па-другое, у ім многа недастаткова радкоў і строф, у якіх тэм падаецца, што называецца, «у лоб» (напрыклад: «Разве можно не изумиться подвигу брестских героев-солдат», «Крепость, верная воинской чести, кровью героев своих истекла» і да т. п.). Толькі пад канец верша аўтар, гаворачы пра тое, што яму больш знаёма, знайшоў сціпласі і пераканальны паэтычны сродкі для раскрыцця задумкі. Ён гаворыць пра сённяшніх воінаў:

От выправки бравою,
От шага чеканного
Не отвести восхищенных глаз —
Сколько Гварийловых,
Сколько Нагановых
В этих рядах шагает сейчас!
Сурово порою армейские будни,
Но в сердце солдата уминая нет:
Разве есть явля, истрепаные,
Без пота, без тягот пути побед?

Менавіта тут закладзена спраўды паэтычная думка, гэтыя радкі паказваюць, што аўтар мог бы ўвесь верш напісаць значна лепш.

Наўрад ці гаворыць пра станоўчыя якасці тактву В. Запашына да пэсні «Слава героя» той факт, што гэты тэкст па рытму і вобразна напамінае адну з шырока распаўсюджаных савецкіх пэсень пра пагарнічны заставу.

Увесь жа зборнік у цэлым сведчыць, што армейскія літаратары могуць паспяхопа пераадоўваць названыя неадохны, «чтобы силой правдивого почерка правду жизни в стихах воплотить», як піша пра гэта адзін з аўтараў ніжэй О. Гадзькасімаў.

Дарагія госці

Прыяглы час гасцілі ў Беларусі дэлегацыя дзвечоў культуры Албанскай Народнай Рэспублікі. Шчырэ дзён яна прабыла і на Брэсцкім.

Знаёмства з дзвечнаю культуравестуноў вобласці албанскія сябры пачалі ў Кобрынскім раёне. У дзень іх прыезд тут праходзіў раёны агляд мастацкай самадзвечнасці. Як родных і блізкіх, віталі дарагіх гасцей у РДК гараджане і самадзвечныя артысты. Пасля канцэрта албанскія дзвечы культуры ад усёго сэрца падзякавалі за добрыя канцэрт.

Мы вельмі рады, што нам пашчасліва павяла на вашым аглядзе і пазнаёмнасці з цудоўным беларускім народным мастацтвам, — заявіў кіраўнік дэлегацыі Сідней Адам. — Нам вельмі спадабаўся выступленне саліста Марыя Зуева і Грыны Матушчы, якія выканалі албанскую народную пэсню «Кветка». Мы паўтараем гэтыя знаходзіліся ў Савецкім Саюзе і нас усюды акружалі вялікай ўвагі і клопатамі. Наша знаходжанне ў Беларускай рэспубліцы яшчэ больш умацуе культурныя сувязі паміж СССР і Албаніяй.

Затым члены дэлегацыі — начальнік упраўлення музеяў Міністэрства культуры Албаніі Сідней Адам, інспектар клубуў таго ж міністэрства Ізмет Кокаваба, дырэктар бібліятэкі горада Школарэа Котры Махмуў і іншыя наведвалі Кобрынскія вянна-гістарычны музей імя А. В. Суворова, гарадскі парк і кінатэатр «17 верасня».

На наступны дзень госці Кобрына знаё-

міліся з работай раёнага аддзела культуры, Дома культуры, бібліятэкі. Затым члены дэлегацыі выехалі ў калгасы. У сельгасарцелі імя Суворова яны агледзелі будаўніцтва клуба, а ў вёсцы Стрыгава пазнаёміліся з вопытам работы мясцовага сельскага Дома культуры.

У калгасе імя Мічуріна албанскія сябры цікавіліся развіццём грамадскай гаспадаркі арцелі, працы культурасветработнікаў.

Трэці дзень знаходжання ў вобласці госці з Албаніі праявілі ў Каміянскім раёне. Яны наведвалі тут культуру-асветны ўстановак, музей прыроды палубічкіна-запаўнальна-гаспадаркі і збудагадалынікаў.

З Каміянцы дэлегацыя прыйшла ў Брэст. У абласным цэнтры госці пазнаёміліся з памятнымі мясцінамі горада, наведвалі музей — краязнаўчы і геранічай абароны Брэсцкай крэпасці, а таксама абласную бібліятэку.

Перад ад'ездам з вобласці дзвечы культуры Албаніі пабывалі ў адным са старажытнейшых гарадоў рэспублікі — Пінску. У прыградым калгасе імя Сталіна яны цікавіліся дзвечнаю мясцовага клуба і бібліятэкі. Старшыня праўлення арцелі, Герой Савецкай Айчыннай вайны В. Рэзко папрабавана расказаў гэтым аб разліччым грамадска-гаспадаркі ў той жа дзень госці прыйшлі ў вёску і вестары савецка-албанскай дружбы, які адбыўся ў Пінскім гарадскім ДOME культуры.

В. ВАЛОДЗІН.

Галоўны рэдактар Мікола ТКАЧОУ.
Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРШЫНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Янка ШАРАХОУСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыхор ШЫРМА.

ДА ўВАГІ ПАДПІСЧЫКАУ

31 настырчыніка
АДКРЫВАЮЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТЫ І ЧАСОПІСЫ на 1959 год

НА ГАЗЕТЫ:	Папсісная цена:		
	На год	На паўгода	На 3 м-цы
«ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА»	42—00	21—00	10—50
«ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА»	32—20	26—10</	